

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosé & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

In Feriam Secundam Post Dominicam tertiam Quadrag.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56356)

FERIA SECUNDA
DOMINICÆ QVARTÆ
IN QVADRAGESIMA.
CONCIO PRIMA.

Invehitur in profanationem Templorum per
irreverentiam.

Nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.

Joan. 4.

CUM tam admirabilis fuerit Christi mansuetudo, ut quantacunque iniuria laceratus, nihil unquam rependerit, secundum illud 1. Petr. 2. *Quicum malediceretur non maledicebat, cum pateretur, non comminabatur, tradebat autem iudicanti se injuste.* Et Isaia 53. *Oblatus est, quia ipse voluit, & non aperuit os suum: sicut ovis ad occisionem ductus, & quasi agnus coram tondente se olimurescet, & non aperiet os suum: & c. 42. Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox eius foris. Calamum quassatum non conteret, & linum fumigans non extinguet: in veritate educet iudicium. Non erit tristis, neque turbulentus, donec ponat in terrâ iudicium, & legem eius in insula expectabunt;* unde fitur hodie in Evangelio tanta Christi severitas ferè usque ad iracundiam describantur, dum factis de funiculis flagello magna indignatione expul-

RIA.

SE

SI puri Spiritus essemus, inquit Sanctus Chrysostomus, exhiberemus Deo cultum purè spiritualem, uti faciunt Angeli: sed quia sicut docetè differit Sanctus Joannes Damasc. lib. 4. de fide orthodoxa, cap. 13. ex visibili simul, & invisibili, hoc est, ex ea natura quæ intelligentiâ percipitur, & ex ea quæ in sensum cadit, constat; idè duplici adorationis genere, illum rerum omnium parentem, & architectum afficimus. Sic & mente, & corporis labijs psallimus; aqua simul ac spiritu baptizamur; & duplici modo Domino copulamur, nempe dum Sacramenta, & Spiritus gratiam percepimus. Porro inter externos cultus quos Deo reddimus, non ultimum locum obtinent Tempia, in quibus ferè omnia quæ ad cultum Dei externum pertinent; ut oratio, sacrificia, sacramenta, & alia id genus, peraguntur. Nam licet Deus ubique coli possit, quoniam Deus ubique est, unde Philo hoc univèrsim, numinis Templum esse dixit; & quidem cælum ejus Templum est sacrarium, Donaria sunt Astra, Sacerdotes & Aeditui sunt Angeli; immò Cleanthus apud Epiphanium dixit Mundum esse quoddam perpetuum: Tamen peculiariter in templis cultus est Deus, ut patet ex consuetudine omnium Nationum: unde ita Lex præcipit Deut. 12. *Vide ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris: sed in loco quem elegerit Dominus Deus tuus.* Id à simili explicat Felix IV. ante annos mille, in Epistola quam scripsit ad omnes Episcopos de Consecratione Ecclesiarum. Sicut enim inquit, non omnes passim offerunt sacrificia sed Sacerdotes; Ita nec ubique; sed in locis Deo sacratis, quæ nos templa vocamus: de quibus hoc pronuntio; Ecclesias Christianorum summum esse decus nostræ Religionis; & eandem summum sensibile dedecus.

Quod pertinet ad decus summam tango sapita: In Ecclesijs enim tria spectari possunt;

1. Earum Aedificatio, deinde consecratio denique Usus; & in ordine ad illa tria, quæ ad Ecclesiarum gloriam pertinent, Tria sunt Magnificentia, Sanctitas, Religio seu divinus cultus; in Aedificatione Magnificentia; in Dedicatione Sanctitas; in Cultus divini, ac Religionis exercitio, Usus Templorum. Sed de his aliàs à nobis dictum est, nec hoc argumentum præsentis est instituti.

Verùm alteram uberius à nobis tractandum est, nempe Templorum tractationem summum esse Religionis Christianæ dedecus, ne sit nobis mirum quòd Christus ad eò commotus fuerit contra Templi profanatores, quos sumè indignatione expulit dicens, *Nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.* Certè enim justissima est S. Chryl. querela, nostrisque temporibus quàm ipsius accommodatior, quam facit Homil. 36. in 1. Cor. Ecclesia nunc est similis mulieri quæ à veteri prosperitate excidit, multis in locis sola habet symbola antiquæ illius felicitatis, & monilium quidem solas ostendit thecas, & arculas, divitijs autem est privata; ei, inquam, nunc est similis Ecclesia: Neque hoc solum dico propter dona, non enim esset grave, si hoc solum esset, sed etiam propter vitam, & virtutem. Hæc ille, & plura alia. Sed venio ad probationes.

1. Enim quid memorem quibus Christianorum Templum dedecoribus 1. Ethnici, 2. Hæretici, 3. Impij homines profanarunt? quæ ratione altaria, vasa, Sacramenta, vestes, imagines, Sacerdotes, & sacros Ministros, varijs contumelijs affecerunt?

Equidem hæc consideratione digna sunt: In primis quod ex omnibus religionibus, nulla unquam Tempia majori dedecore affecta sunt, quam Christianorum. 1. Quia alia vel mutata in melius, ut cum à Christianis in suos usus traducta sunt; vel ex ignoratione & errore profanata, unde impietas tantum fuit exterior,

non interior; Nostra autem veris criminibus, & sceleribus profanata sunt. 2. Alia ferè ab Infidelibus ipsis; nostra autem à Christianis. Quid non enim Donatista, & Circumcelliones in Africa; Quid non in Germania Lutherani; Quid non in Gallia Calvinista peregerunt? Quas Jeremia lachrymas non postulat hic locus? Theren. 4. *Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est calor optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum?* 3. demum quia nulla major Christiana Religioni irrogata fuit contumelia quàm in profanatione Temporum. Etenim Religio Christiana in personis ac locis continetur; at licet in personas atrocissimè sævitum sit, id tamè cessit in Religionis gloriam; hinc enim Martyres extiterunt, & summarum virtutum illustra exempla; Sed Templorum Christianorum violatio non cessit nisi in dedecus Religionis, quod certè deplorandum est.

2. Ratio est, quia in nulla Religione irreligiousius habentur Tempia quàm apud Christianos: Sanè omnis Religio vel falsa est, vel vera: si falsa, Paganorum fuit: si vera, iterum duplex, imperfecta, & perfecta: prima est Judaica, quia ut ait Apostolus Hebr. 7. *Nihil enim ad perfectum adduxit lex; introductio vero melioris spei per quam proximamus ad Deum;* perfecta autem est Christiana, secundum illud Apostoli Rom 10. *Finis autem legis, Christus;* Et Hebr. 10. *Umbram enim habens lex futurorum honorum, non ipsam imaginem rerum;* Et 1. Cor. 10. *Hac autem omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autem corruptionem nostram, in quos fines seculorum de venerunt* Et 1. Cor. 31. *Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus, quando autem factus sum vir, evicuaui quæ erant parvuli.* Sed vide qualiter Ethnici in suis Templis se gesserint. Ingressuri, monitu Sacerdotum calceos deponebant ut scribit in sua Apologia Justinus Martyr; Ingressi

êtes in fana (inquit) solebant *ambrosio* calceos deponere; Sacrificaturi caput obnuebant, ne externis objectis distraherentur; Silentium pertinacissimè observabant; & si S. Chrylostomo credimus depicta olim visebatur in templis imago silentij. Quid memorem juvenis Ephœbi factum generosum ac religiosum sacrificanti Alexandro assistentis, qui brachium sibi aduri passus est ne aliquid turbaret, de quo Valerius Maximus, & S. Ambrosius? De Iudæis quid loquar? Certè apud illos tanta fuit Templi Salomonis veneratio, ut ne parietes quidem tangere populo licerit, quam ob causam alij quidem superinducti sunt parietes, velut profani, qui sacros illos parietes tegerent, ut auctor est Gregor. Nazian. orat. 29. & petitur ex 3. Reg. capite 6. Nos verò quali modestiâ adimus Tempia? quo habitu in illis manemus? Placet Chrylostomi stylum usurpare; Audi quomodo loquatur homil. 36. in 1. Cor. certè conqueritur Christianos pejus & immodestius esse in templis, quam in domibus privatis, immò quàm in foro, quàm in balneis, quàm in plateis, & sæpè quod horrendum est quàm in prostibulo. Vide enim quò fastu, & quò habitu ingrediuntur in Tempia; quò non audent in aulâ, immò neque in domum privatâ. Quò ista salutationes in tam Sancto loco? Jam vide quò habitu aut sedes, aut stes, aut genu flectas, aut procumbas: Quò pertinet illa oculorum libertas, loquendi, & confabulandi licentia, & sæpè ridendi in modestiâ? quæ omnia videtur cedant in Ecclesiæ dedecus. 1. enim quæ ratione magis de honestari possunt nostra Tempia, quàm ut illis ea facere audeas, quæ nullibi facere auderet. 2. quia hinc fortissimum argumentum peti potest contra Religionis nostræ veritatem; fieri enim vix potest, ut eò dementia homines venerint, ut si vera crederent quæ de Templis dicuntur ea in illis committerent.

7. Ratio est. Quia de facto summa scelera in Templis perpetrantur, ita ut homines alibi magis innoxie se gerant quam in illis. Equidem hic libenter vellem, pudori nostro parcere, & Matris meae dedecus tegere: Sed quid dissimulare possum quod modis omnibus se prodit, & quod si tacuero, vel ipsi parietes loquentur? Hic enim dicere libeat, quod ait Propheta Habacuc c. 2. *Quia lapis de pariete clamabit, & lignum quod inter iacturas adificiorum est respondebit.* Legimus in Historiis aliquando in templis Paganorum, & in foro, Deorum statuas & virorum illustrium imagines alias sudasse, alias etiam illacrymasses: certe si Deus permitteret, non dubito quin in Templis nostris ipsa marmora ubertim lachrymas funderent, ac lugerent. Legimus in Historiis imaginem Crucifixi Aureliis in Templo S. Petri puellarum, magnam vim calidissimum sudasse lacrymarum: At quas jam eade Christus effigies non modò lachrymas calentes funderet non posset, sed etiam sanguineas, ut quae in Templis scelera admittuntur, defferet? De sanguine fuso Abelis dictum est Gen. 4. quod vocem de terra mitteret, *Vox sanguinis Abel fratris tui clamat ad me de terra:* quanto magis sanguis Christi quotidie in altaris fusus? Ego itaq; tacere non possum, quod tot ora, tot lingua, tot voces, tot clamores dissimulare non patiuntur. Sed ut quod dicimus majorem habeat auctoritatem, & illustriorem propositionem, Ezechielem Prophetam audiamus qui c. 8. spiritu prophético scelera quae in templis committuntur mirabili artificio describit, progressu facto à minoribus ad majora.

Narrat itaque se capillo capitis apprehensum, divinitus sublatum fuisse inter caelum & terram & deductum in Ierusalem in visione DEI, *juxta ostium interius quod respiciebat ad Aquilonem.* Sed ut sequens visio melius intelligatur, supponendum est duplicis generis peccata admitti in templis: Alia sunt

publica, & plena scandali, quae omnibus patent: alia sunt occulta quae exterius non apparent, nisi facto quasi foramine: incipiamus ab externis, & publicis: Ecce, inquit Propheta, *ab aquilone porta altaris, Idolum zeli in ipso introitu.*

Nota 1. Idolum zeli fuisse Idolum Baal, quod dicitur Idolum zeli, vel ut vertunt Septuaginta Interp. Idolum possessionis, vel possessoris, hoc est Baal: vocatur autem Idolum zeli propter rationem positam in-textu, *ad provocandam emulationem secundum Deut. 32. Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus.*

Nota 2. Illud zeli Idolum cum esset in introitu, omnibus introeuntibus patuisse, & ita rectè significare peccata illa publica quae fiunt in Templis, & ea quidem rectè designata per Idolum, propter sacrilegium. Nam quis referat quibus actionibus non dissimulanter offendatur in Templis gloria DEI; quofactu quae superbia, quae irreverentia se se gerere passim homines in eis soleant? Modestius equidem ut jam dixi se habent in plateis, in domibus privatis, in foro, in Curia, in Palatio, in Aula. Quid dico? haec loca sunt honestatis, timoris, & verecundiae saltem civilis, & urbanae. Audeo dicere cum Chrysostom. loc. cit. in Ecclesia impudentius segerunt quam in Theatris, quam in publicis conventibus, quam in Tonstrinis, quam in Tabernis. Olim nec suspiria, nec ruses, nec singultus, nec excreationes illic ferebantur: Quid nunc minora querat? jam in templis omnia admittuntur, risus, cachinni, plausus, salutationes, confabulationes, scommata, merimonia, immò etiam stuprorum, & adulteriorum contractus, & stipulationes. Statutum erat Idolum zeli ad provocandam emulationem: Tu haec audeas in Templo, quod ne in domo quidem privatam audeas? nec testem Deum, nec praesentem revereris? *Et ecce ibi gloria Dei Israel.* An nescis Ecclesiam esse solium gloriae Dei?

Dei cur ejus majestatem non reformidas? An ignoras Ecclesiam esse Dei Sponsam, ornatum viro suo? Nescis altare, uti Nyssenus loquitur, esse Mysteriorum Dei thalamum? Cur ipsius Dei Sponsam, cur ipsius thalamum, cur infami & sacrilegâ constupratione, ipsius cubile dehonestas? *Ad provocandam emulationem.* Nescis Deum, Zelorem peculiari nomine appellari? quid contra ipsam excitas Idolum zeli? Certè si inter homines supra omnes affectationes Zelotypia timenda est, quia ut ait Sapiens Cant. 8, *Fortis est vis mors dilectio, dura sicut Infernus emulatio*; quanto magis timendus est ipsius Dei zelus? Etenim ut ait Moses Exodi 20. *Dominus Deus tuus fortis zelotes*, & c. 34. *Dominus zelotes nomen ejus*: Deus est æmulator. Ex gemino affectu supra omnes vehementissimo conflata est zelotypia, ex amore, & irâ: amor summus est affectuum, ira omnium affectuum vehementissimus, uterque est in zelo: cape si potes amoris Dei magnitudinem: fer si potes iræ ejus vehementiam, quem Iobus sic affatur, cap. 9. *Deus cuius ira nemo resistere potest, & sub quo curvantur qui portant orbem*; & tam collige si potes, & comprehende divinæ zelotypiæ vim admirabilem, & intolerandam. Leges humanæ viro adulteram uxorem in flagranti delicto interficienti solent ignoscere, quoniam præsumunt hanc offensam omnem patientiam superare, necesse veniæ capacem, nec homini dare spatium an liceat, unde Scriptura sic loquitur Proverb 6 *Zelus, & furor viri non parcat in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima*: Sed quantum magis si adulterium committatur in domo mariti? quid si in nuptiali thalamo? quid si in oculis mariti? Equidem hæc omnia tanta sunt, ut ne abjectissimus homo ea patienter ferat in principe. Ex hac cogitatione animum in DEUM revoca: Tu DEI Sponsam, tantâ dote

sibi devinctam, tot ceremoniis, tanta religione obligatam; in ejus domo, in ejus conspectu, in ejus sinu constuprare, ac dehonestare audeas? nihil DEI indignationem, nihil iram, nihil vindictam, nihil æmulationem veritus? Oza audaciùs Arcam tetigit labentem, & mortuus est pro temeritate; Bethsamtæ curiosius inspexere, & mortui sunt ad septuaginta millia: ac deinde miramur post exempla multos morte repentina abripi, morbis vexari, domos subverti, nec causam cogitamus, esse Idolum Zeli? Et hæc faciunt ut *procul recedam à sanctuario meo*: Sicut enim mulierem constupratam vir proprius negligit, atque dimittit; ita non mirum si Deus videatur Tempia nostra deseruisse: unde enim fit, ut non sic olim, meliùs oremus in Ecclesiis; unde fit ut non impetremus, ut sanctiores nõ evadamus; ut ab Ecclesiis nostris tot Sancti Spiritus dona, tot charismata recesserint; atque ut ait Chrysostomus nobis tantum eorum monumenta relicta sint? nisi quod sæpe Deus videatur Tempia nostra deseruisse; Psal. 73. *Incenderunt igni sanctuarium tuum, in terrâ polluerunt tabernaculum nominis tui*; & c. *signa nostra non vidimus, jam non est propheta, & nos non cognoscet amplius*; & Psal. 59 *Nonne tu Deus qui repulisti nos, & non egredieris Deum virtutibus nostris*? Scio, Auditores, me minora rebus dicere, sed necesse est crimina esse detestabilia, quæ omnem orationem superant; Etenim factis dicta superamus: Et certè ad tu ipse qui me audis, ad nonnulla Tempia quò juvenes, quò nobiles, quò fœmina ornata ut similitudo Templi, confluunt: Hic vide, hic cerne qua fiunt: Mirare quod ait S. Hieronymus in Ecclesiis periculosius castitatem servari, quàm in plateis quàm in foro. Quas ego aliquando voces non excepi, plenas scelere, plenas impietate, plenas sacrilegio? unde non immeritò propheta I-

Idolum nominavit : hæc enim ad Idolatriam perveniunt , ad DEI contemptum , ad Religionis irrisionem , ad cultus profanationem: Et præcipue à Magnatibus, & Nobilioribus : ut illud impleatur, quod verè sit Idolum possessionis, vel possessoris, uti Septuaginta interpretati sunt, Idolum Baal: Sed hæc de externis.

Jam de internis eòdem ordine , quò Propheta discurremus.

Et adhuc conversus videbis abominaciones majores : Nam cum scelera externa magna sint, majora tamen scelera interiùs committuntur : Siquidem pudor etiam multos cohibet, præsertim tempore sacrificii , & cum præsentibus habent, quos vereantur : Sed quod externis sceleribus deest, id internis accedit. Et introduxit me ad ostium atrij: Et vidi, & ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad me: Fili hominis fode parietem : Rectè admonet S. Hieronym. in hunc locum , designari peccata occulta quæ fiunt in Templo, unde necesse fuit , ut foderetur paries, ut viderentur : ea tamen facile suspicari possumus, ex habitu externo, ex facie, oculis, corporis agitatione , ex fronte, ex vestibus, unde dixit Propheta : Et vidi, & ecce foramen unum in pariete : foramen illud sunt actiones externæ, ex quibus de internis suspicari possumus: sed per fossus paries est revelatio facta Propheta & denudatio cogitationum, & affectuum : Et cum fodissem parietem, ait Propheta, apparuit ostium unum. Et dixit ad me : Ingredere, & vide abominaciones pessimas, quas isti faciunt hic : nimirum ostendit scelera quæ in occulto committuntur in Ecclesiis : vocatautè abominaciones pessimas propter execranda sacrilegia , neque enim parùm in Ecclesiis peccatur, & quæ ibi peccantur , aliquid habent Idololatriæ, quia plurimum religioni, & cultui divino adversantur. Porro hunc ordinem servat Propheta, ut à minoribus ad majora progrediatur, & tria potissimè

occulta peccata recenset quæ in templis committuntur: Primum peccatum sic exprimit. Et Ingressus vidi, quia scilicet nisi ingrederetur, non videret, occultum est enim peccatum. Et ecce omnis similitudo reptilium, & animalium abominatio & universa idola domus Israel, depicta erant in pariete, in circuitu per totum. Et septuaginta viri de senioribus domus Israel & Iezonias filius Saphan, stabat in medio eorum stantium. ante picturas, & unusquisque habebat thuribulum in manu suâ, & vapor nebula de thure consurgebat: Et dixit ad me. Certè vides fili hominis quæ seniores domus Israel faciunt in tenebris, unusquisque in abscondito cubiculi sui: dicunt enim: Non videt Dominus nos: dereliquit Dominus terram. Non puto fieri posse ut peccatum hypocrisis vividioribus coloribus quàm his verbis depingatur: Est enim hypocrisis; vera religionis labes, quæ ferè sola nobis pro religione relicta est: huc enim recedit hodierna devotio: At itaque Propheta. Et ingressus vidi, ut scias omnia ferè esse hodie ficta, neq; externæ fidei, neq; de missis oculis, nec manibus elatis, aut expansis credendum esse. O si liceret, ingredi in devotorum, & devotarum animos! Et ingressus vidi, sed quid vidit : Et ecce omnis similitudo reptilium, & animalium abominatio, &c. Quis unquam credidisset, tam horrenda monstra esse in Templis occultata? Exaggeranda singula. Certè hæc sunt, quæ in animis, & in pectoribus geruntur; omnia vitiorum portenta: vide cogitationes nefandas, vide abominandas representationes: hæc omnia occultantur illa fictâ devotione, & speciosâ religione: Et Septuaginta viri, & Iezonias, &c. stabat in medio eorum stantium ante picturas : & unusquisque habebat thuribulum in manu suâ : hæc est species hypocrisis: Etenim apud omnes thuribulum, signum est orationis, dirigatur Domine oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo: habere itaq; incensum in manu est speciem orantis habere, sed dum hoc habent, quid

quid putas facere? *Stant in medio ante picturas*, scilicet dum orare credimus, vide interim orum cogitationes, & *ecce omnis similitudo reptilium, & animalium abominatio*, &c. Hæ sunt nimirum imaginationes horrendæ, & phantasticæ quæ habentur in sacris, & quod horribile est, interim orant, & *vapor nebula de thure consurgebat*, & interim inter orandum peccatum Idololatriæ committitur: Quod verò quidam Iezonias inter eos numeratur filius Saphan summi sacerdotis, & dicitur stetit in medio stantium; significatur, cum in omnibus sit detestabilis hypocrisis, maxime autem in homine Ecclesiastico, unde peculiaris de illo fit mentio: ut autem scias hypocrisim non esse tantum cujusque de populo, ideò notat Magnates, eosque magno numero Septuaginta viros *de senioribus domus Israel*: Vide autem hypocritæ sensum, & securitatem: *Non videt Dominus nos, dereliquit Dominus terram*: hic est sensus ejus; illorum oculis servit à quibus videri se putat, unde se adornat exteriùs: Quia verò non se putat videri à Deo, propterea sacrificat abominandis suis desideriis: dicit enim *non videt Dominus nos*; securitatem autem in eo ponit, *dereliquit Dominus terram*, quasi Deus rerum humanarum curam nullam habeat: Sed veniet tempus, cum fodietur paries, & videbuntur abominationes, detegetur hypocrisis, tuæ parebunt Idololatriæ, & Idola tua revelabuntur, veniet & tempus, cum Deus, palam, in luce, toti; mundo dicet: Certè *vides fili hominù: quos seniores domus Israel faciunt in tenebris, unusquisq; in abscondito cubiculi sui*, illius nimirum de quo dixit Christus Matth. 6. *Cum oraveris intra in cubiculū tuum & clauso ostio ora Patrem tuum in abscondito. & Pater qui videt in abscondito reddet tibi*: ac ne putem parvum hoc esse peccatum, certè ego labem vocare soleo Religionis Christianæ: nulla enim ferè est apud nos vera virtus, nulla sincera religio, omnia fiunt simulatione, & infami

hypocrisis teguntur magna vitia, scilicet indevotio, odia, ambitio, vindicta, avaritia, vanæ cogitationes, impietates, perfidiæ, sacrilegia; sed ut ait Apostolus. *Nolite errare, Deus non iridetur, quæ enim seminaverit homo, hæc & metet*. Redeamus ad Prophetam.

Et dixit ad me, Adhuc conversus videbis abominationes majores quas isti faciunt. Nempe à minoribus ad majora gradum facit; *Et introduxit me per ostium porta domus Domini, quod respiciebat ad Aquilonem: Et ecce ibi mulieres sedebant plangentes Adonidem*: Alludit ad infamia Gentilium sacra, in quibus in gratiam Veneris magno luctu, Adonidis, ejus amasij, lethum multis lachrymis prosequabantur, & ejus resurrectionem ingenti gaudio, & lætitiâ: Significat autem in sensu prophetico abominabilem, nefandam Templorum prostitutionem per infamiam libidinis: eò enim omnis pudor, atque religio concidit, ut jam Tempia in prostibula, Aræ in fornices sint mutata: quò quid detestabilibus cogitari possit nescio.

Certè cum in omni loco castitas sit necessaria, potissimum in Templis desiderata est & apud omnes gentes ista lex recepta fuit quam affert Cicero 2. de Legibus, ad Deos castè adeunto: Ita Tertull. lib. de cultu femi. c. 1. Sacri Templi, quod in nobis Spiritus Sanctus consecrat, ædituam, & antistitem constituit pudicitiam: sed uti sunt nostri mores, nulli graviùs prostituitur pudicitia quàm in Templis. 1. enim quid infames cogitationes persequar, quid desideria, quid vota, quid orationes? *Sedebant plangentes Adonidem*: Quid hæc Impie ac profane in Templo cogitas ante Virginis Aram, & Altare, coram Christo, in ipso puritatis thalamo, nec exhorrescis? judicatum mentiar? 2. Quò pertinet illa cura vestimentorum, capillorum, & ornatus, dum ad Templum accedis, nisi ut omnium oculos allicias, atque inflames?

3. Quid de industria quædam eligis Tempora, quid certam horam, nisi quò scis convenire cœtus tu juvenum, tu fœminarum: 4. Quò spectat illa in Templis vaga oculorum libertas? Quid in omnium vultus illos conjicis, ac toties adulterium committis quoties intueris? dùm formosiorum judicium instituis, ac si in Templis impudiciæ merces prostarent. 5. Quid illi nutus impudici, quid oculi, quid palpebræ loquuntur? sed ut ad majora veniam: 6. Quid referam quod in Tempore pacto convenitur, quasi in ijs sit minus secura castitas? Hic Matres filias perdiderunt, hic mariti uxores, hic heræ famulas. Hic videntur, & emuntur meretrices, huc Lenæ accurrunt, & querela S. Hieronymi locum habet, ut propè periculosius sit lascivis puellis, ad loca Religionis, quam in publicum prodire. Equidem ibi impudici paciscuntur adulteria, ibi licitantur fornicationum pretia: ibi puella prostituitur, Virginitas pretio distrahitur: quod alibi non vacat, hic Religionis commoditate fit opportunum. Fuit olim tempus cùm in Templis Virginitas consecraretur, sed nunc in Ecclesijs deperditur: Audacter aliquid dicam quod horrorem incuriat; plus in Ecclesijs delinquitur, quàm in prostibulis; eò enim plures adire nò audent, certè ex mulieribus purissimæ, sed cùm omnes festinent in Tempora; quæ alibi tutæ sunt, domi, in foro, in publico; illæ tutæ nò sunt in Ecclesia. Vos ego ô Juvenes cœpello, vos ô Nobiles! quorum non modo nò est exigua pietas, sed tanta impietas, ut Religionem omnem abjecisse videamini; quid certatim in hæc loca sancta accurritis, quò consiliò, quâ voluntate, quò votò? Num pudet stantes ad stare mysterijs, statu instabiles, oculos huc atque illuc vibrare, ubique pulchritudinem venari, aspicere, judicare, aduri? Tu Impie num locum cogites, num altare, num sacrificium, num fuscum sanguinem, num anxios Sacerdotes, num Angelos contremiscentes, num Seraphim acclamantes, num cœlum apertum, num Dei sedem, num ipsius præsentiam, num majestatem? Quid facis ô homo, exclamat Chrysostomus homil. 74. in Matthæum, Mulierem speciem curiosius perscrutaris, nec horrescis, tantùm Templum Dei afficiens contumeliâ? prostibulum-ne tibi videatur Ecclesia, & foro ignobilior? Nam in foro erubescis, & times, ne quid te videat mulierem insectari: In Ecclesia verò Dei, cùm ipse Deus te alloquatur, & ab istis deterreat, eò ipsò tempore maximè fornicatione & adulterio uteris, quò tibi magnâ voce intonatur ut hæc fugias: nec horrescis, nec stupes? Ignoras filios Aaron quòd ignem alienum intulissent in Tabernaculum, igne vindice fuisse consumptos? quòd expendens Paulinus Epistolâ 3. docet, ignem alienum videri accendere, qui cupiditatis alicujus ignem in sacrario sui cordis accendens, audet appropinquare altaribus Domini. Certè hinc plerùmque graves à Divina vindicta castigationes: hinc ut loquitur Apost. 1. Cor. 11. *Ideo inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi*: Quòd de se adhuc perditio Juveneret, fatetur Augustin. lib. 3. Confess. cap. 3. Ausus sum etiam in celebritate solemnitarum tuarum intra parietes Ecclesiæ tuæ concupiscere, & agere negotium procuradi fructus mortis (sed vide supplicium) unde me verberasti gravibus pœnis, sed nihil ad culpam meam. Verùm quid reliqua nostrorum dedecora persequar? Etiam quòd nefas cogitare, ea sæpè in Ecclesijs agitata sunt, quæ punirentur facta in fornicibus: ut in nostra tempora verè etiam objecerit Terrul. in Apolog. cap. 43. inter aras lenocinia tractari; in ijs plerumque adituorum & Sacerdotum tabernaculis; sub ijsdè virtutis & apicibus, & purpuris, thure flagrantem libidinem expungi, id est, perficere: sed & meo, & vestro pudori parco.

Hoc unum addo solummodò, cùm hoc scelus in utrumque sexum cadat, signanter tamen Prophetam de mulieribus dixisse: *Et ecce ibi mulieres sedebant, plangentes Adonidem*: Fateor quidem hoc sæculum viris impudicis abundare; Fateor plurimas esse castissimas, & probas mulieres; verùm non possum negare, maximam hujus abominationis de qua loquimur causam, esse mulieres: Quid enim ait Propheta, *Et ecce ibi mulieres sedebant*? Quid sine necessitate, tot horas sedent, otiosæ nimirum, sine occupatione, sine oratione, sine devotione? Neque enim tandiu manent ut orent, sed certè ut videantur; & ut ait Tertull. lib. 2. de cultu fœmin. cap. 11. propter ipsum conventum, & mutuum videre, ac videri, omnes pompæ in publicum proferuntur. Deinde cur ad Ecclesiam veniunt sic vestitæ ut omnium in se oculos convertant: sinus apertus, humeri nudi, brachia detecta, omnis ornatus in luxuriam compositus, facies miniata, capilli cincinnis & peregrino pulvere ornati: Quid mirum si omnium oculos in se convertant? si quæcunque incedant, illac etiam feriant, & tela undique ejaculentur? Non ipsi Sacerdotes tui sunt, non Diaconus, non ministri, non in altari operans, non ipsi Angeli, si B. Paulo credimus, cū jubet mulieres ob Angelos velari, certè ob reverentiam, vel per Angelos intelligit, ipsos sacrorum Antistites. Vide mulier, vide quò periculo, quò damno, sic orneris, sic incedas, sic incendas? Non te pudet in eodem loco, ubi Virginis Filius quotidie immolatur, te fieri impudicitæ hostiam, & luxuriæ victimam? Ille carne suâ, & suo corpore homines pascit ad immortalitæ; Virginitatis, & castitatis amorem instillat, libidinis ardores extinguit: Tu verò tuâ carne, & tuo corpore, oculos inficis, animos allicis, libidinem excitas, ardores accendis? Ita ne corpus corpori opponis, carnem carni, amorem amoris, faces facibus, & dùm ille homi-

nes servat, tu homines perdis? Et postea existimas te levem culpam admittere? Sed memento dùm adolescentium in te excitas suspiria, & vota, te Adonidem plangere. Quàm multa in Ecclesijs de Castitate, de Virginitate docentur? quotidie præcepta Apostoli recitantur, quotidie Petri doctrina intonat: Et tu in eadem domo scholam libidinis excitas, plusquam nocens tuâ præsentia, quàm suis Apostolus proficiat documentis. Denique ne aliquid omisisse videar, quò te magis ream esse demonstræm: Non cogitas te in Ecclesia tam multorum cineres premere, quæ olim formosæ, olim delicatæ, olim amatæ, jam jacent in putredine, & in vermibus, te admonentes futurum aliquando, ut cadaver totum fœtens, putridum, luridum, à tuis expulsum, & habitum in horrore huc deferatur. Si hæc non moveant, equidem nescio quâ tandem re moveri possis. Vide quid excusationis habeas, dùm in Propheta pergo, & manum ultimam appono.

Et dixit ad me: Certè vidisti fili hominis: adhuc conversus videbis abominationes majores his: Et introduxit me in atrium domus Domini interius, & ecce in ostio templi Domini inter vestibulum, & altare, quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorabant ad ortum Solis, & c. deinde, & ecce applicant ramum ad nares suas: Et loco quem indicat Propheta, quod vocat atrium domus interius, ostium templi Domini, inter vestibulum, & altare, satis patet esse atrium Sacerdotum, quo Solis Sacerdotibus licebat ingredi, unde quibusdam venit in mentem credere, Prophetam loqui de peccato Sacerdotum, quod vocat, majores abominationes, quia ratione gradus sui, & ratione officij, & loci sanctioris gravior culpa efficiebatur. Porro meminit gravissimæ idololatriæ, quam Deus maximè caverat, nempe adorationis Solis: Cùm enim Orientales pro Deo colerent Ori-

Orientem Solem, unde ipsis in consuetudine, ut oraturi ad Orientem se converterent, Deus in populum suum averteret, voluit ut atrium templi Orientem respiceret, Sanctuarium autem Occidentem, ut populus Israël oraret versus Occidentem ad appositam partem ei ad quam Gentiles orabant; quod si non essent in templo, voluit ut in omnes partes indifferenter orarent, hoc tantum observato, ut versus templum funderent orationem, uti fecisse Daniele legimus, qui cum esset in Babylone ter in die apertis fenestris versus templum orabat: Itaque cum Sacerdotes in templo Orientem Solem adorarent, oportuit ut dorsum templo, id est, Sancto Sanctorum, & altari, obverterent; unde dicitur, *Dorsa habentes contra templum Domini & facies ad orientem, & adorabant ad ortum Solis*, quam Job appellat, iniquitatem maximam, quia peior esse non potuit idololatria, quam si creaturae ad hominum ministerium creatae, honor Deo debitus redderetur. Quod verò addit, *& ecce applicant ramum ad nares suas*, indicatur mos adorantium: etenim palmas gestabant in manibus, & in signum adorationis osculabantur: Unde nomen adorationis, quasi ad os positio; Hinc Job, cap. 31. *Si vidi Solem cum fulgeret, & Lunam incedentem clare, & tacitum est in abscondito cor meum, & osculatus sum manum meam ore meo, quia est iniquitas maxima, & negatio contra Deum Altissimum.*

Verum ut non nego fieri posse ut ab aliquibus Sacerdotibus maximae impietates committantur, quae certè sunt maximae abominationes: (nam ut agebat Heli. Reg. 2. *Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?* quem locum sic vertunt Sancti Hiero. Ambr. & Aug. Si peccaverit populus, orabit pro eo Sacerdos; si autem Sacerdos peccaverit, quis orabit pro eo?) Tamen nil nos cogit, ut talem abominationem, ad solos

Sacerdotes referamus; cum de omnibus, sive Laicis, sive Clericis textus ille meo quidem sensu possit intelligi. Et ut mentem meam super eam reaperiam.

Nota 1. Sicut in Templo Hierosolymitano loca fuere distincta Laicorum, & Sacerdotum; Et sicut non licuit populo ingredi in atrium Sacerdotum; Ita in Christianorum Ecclesiis, separatus est semper locus Sacerdotum, qui circa altare fuit, à loco Laicorum quibusdam cancellis, quos Graeci κηλίδας vocant, quorum fit mentio in Concilio Chalcedonensi actione 1. de quibus Theodor. libr. 5. Histor. cap. 17. Cancelli solis Sacerdotibus patent: unde eos Nazianzen, in quodam suo carmine, eleganter vocat certum divorum, hominumque limitem; Deos vocat Sacerdotes, ut prius vocarat Angelos; S. Dionys. Epist. 8. appellat valvas adyti, sicut Ezechiel ostium Templi Domini vel atrium domus interiorius?

Nota 2. Licet hos cancellos nemo è populo penetrare possit, ne Magistratus quidem, neque Imperator; unde Sanctus Ambrosius ex Sozomeno lib. 7. cap. 24. iussit Theodosium Imperatorem stare *πρὸς τὰς κηλίδας*, ad cancellos; immò ne Monachi ipsi, ait Dionys. Epist. 8. quibus valvae adyti clausae erant; ex quo colligis nimis facile saeculares illuc intrare: Tamen certis temporibus licuit ad illum thronum Dei gratiae accedere, ut nimirum dona quisque sua, ut consuetum olim fuit, aris imponeret. Ita de Valente Imperatore scripsit Theodor. libr. 4. cap. 17. Sacris operante Basilio Magno, obtulisse *τῶ θυσιαστηρίῳ δὲ εἰωλότα εἰωλότα δῶρα* altari conlucta dona, vel ex quâdâ animi devotione, ut Christiani oscularentur altaria, ut subindicat Ambr. Ep. 14. Ita Gorgonia Nazianzeni soror, dum manibus aram teneret, & ardenter Deum oraret, ingenti miraculo sanata est: Sic quoque hodie etiam saeculares eos cancellos penetrare facile non debeant,

beant, tamen ad eos accedunt aliquando propter usum Sacramentorum. Hoc posito, de eodem isto usu hunc locum Prophetæ accipere volo, & dico: Abominationem illam pessimam de quâ loquitur, nihil esse aliud quàm sacrilegam Sacramentorum, ac præcipuè Eucharistiæ usurpationem: de quâ jure merito querit S. Th. 3. p. q. 21. art. 5. an sit peccatorum gravissimum, Significatur autem ille abusus per dorsa conversionem ad Templum, & Solis adorationem, tum propter contemptum, tum propter signum infidelitatis: Et hic, Auditores, tractandum esset de abusu Sacramentorum Confessionis & Communionis: & ostendenda summa Christianorum impietas in eo abusu: sed neq; per tempus, neq; per argumenti gravitatem id licet: quapropter in nostrâ deploratione hic hæremus: Non erit tamen quin advertam Prophetam dixisse, fuisse quasi viginti quinque viros dorsa habentes contra altare, ut sciamus hanc impietatem, Sacramentorum scilicet negationem, & sæpe ab usum, maxime à viris admit

Porro hæc omnia peccata, & abominationes de quibus hætenus, ex circumstantiis crescunt, 1. Quod singulari modo in conspectu Dei fiant, Jer. 11. *Quid est quod dilectus meus in domo meâ fecit scelera multa?* & dicitur de Sodomis, Ge. 13. *Homines Sodomitæ pessimi erant, & peccatores coram Domino nimis:* Et Ezech. 16. *Et fecerunt abominationes coram me:* Hoc enim pertinet ad summam impudentiam.

2. Quod sit summus Religionis neglectus: Quid enim jam timere poteris, si nec Deum times in Regiâ suâ? *Quam terribilis est locus iste:* ajebat Jacob, *Non est hic aliud nisi Domus Dei, & porta cæli.*

Quia id turpissimum est, ut ibi offensionem incurras, ubi maxime Deum placare debueras: ut ibi non va vulnere accipias, ubi vetera sanare debueras: pro quâ re facit illud Ambr. lib. 1. de Cain & Abel. cap. 9. *An nescis quàm*

grave sit, in oratione contrahere peccatum, ubi speras remedium? certè Deus per Prophetam docuit grave esse maledictum, dicens, *Et oratio ejus fiat in peccatum:* Hæc Ambrosius.

4. Quia sic vulnera fiunt immedicabilia: ubi enim sanaberis? Nam uti modò dicebamus 1. Reg. 2. *Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus, si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?*

5. Quia ex ratione loci, augetur malitia ob sacrilegium, ita ut omne peccatum ex loci illius circumstantiâ fiat gravius propter indecentiam: unde multa transeunt in aliam speciem mortalem; ut in palatio Regis ensem nudasse, crimen est.

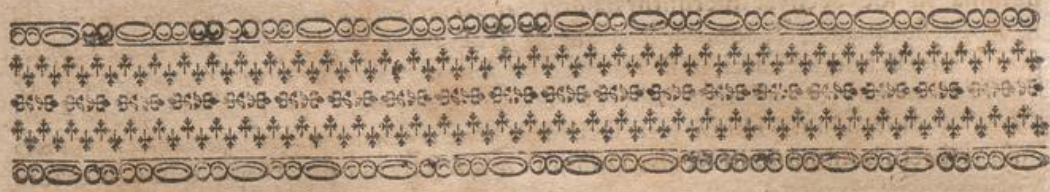
6. Quia ex peculiari nomine Dei, scilicet Zelotis, singulariter offenditur peccatis: nam Idololum in Templo erectum vocatur Idololum zeli ad provocandam æmulationem. Hinc factum ut Christus, alioqui in parcendo mitissimus, ut patet ex Magdalenâ, & muliere adulterâ, ferre non potuerit violationem Templi; *Fecisti,* ait, Matth. 21 *domum meam speluncam latronum.* Et hodie, *cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes ejecit de Templo, & nummulariorum effudit as, & mensas subvertit, & abegit pecudes & homines:* Zelus quippe domus Domini vorabat eum: Hinc fit ut summa sit Dei indignatio, vel cum exit de Templo, vel cum Templis non parcat: Tunc enim non est misericordiarum locus, cum rei ab Altaribus avellantur, cum vultum avertit à sacrificiis. Itaque audi quomodò orationem concludat visionis Ezechiel, & ex minis iræ magnitudinem collige. *Et dixit ad me, Certè videri fili hominis: nunquid leve est hoc domui Iudæ, ut facerent abominationes istas quas fecerunt hic: quia replentes terram iniquitate, conversi sunt ad irrisandum me? id est, postquam criminibus loca omnia compleverunt, nec Templis meis pepercerunt: Ergo & ego faciam in furore: non pariet*

parcet oculus meus, nec miserebor: & cum clamaverint ad aures meas voce magnâ, non exaudiam eos. Singula verba essent expendenda: sed non vocat.

Quid igitur inde concludemus nisi zelum pro domo Domini? *Domine dilexi decorem domus tua:* 1. Ad Sacerdotes mihi sermo, ad quos pertinet cura templorum: Certè si sale vanuerit, in quo salietur? 2. Ad alios, & duplici proposito: primò ut pro se id maximè caveant; deinde pro aliis: Recordentur quanta olim in

primis Christianis fuerit Templorum reverentia, & videant, quò zelò ad illorum exemplum ardere debeant pro gloria DEI. Meminerint esse Angelos, adesse DEUM, &c. & propterea tollant calceamenta de pedibus suis: terra enim in qua stant sancta est: eò demùm modò discant adorare Deum in hoc loco, quò mereri possint intrare aliquando in cœleste illud Templum in quo adorent in sæcula. Amen.

FERIA SECUNDA VEL TERTIA
DOMINICÆ QUARTÆ
IN QUADRAGESIMA

CONCIO SECUNDA.

Cur tam paucis Deus sese ex toto communicet.

Iesus autem non credebat semetipsum eis. Joannis 2.

HÆC duo æqualiter admiranda: 1. quòd creatura se Deo non credat: *Ps. 77. Non est credum Deo spiritus est:* Alterum, quòd Deus creaturæ se Deo credenti, non se credat: cui enim creatura cõfidat, nisi Deo? Cui autem Deus se credat, nisi credenti se Deo? Quòd enim creatura se Deo non credat, crimen est: quòd creaturæ Deus se non credat pœna est: hujus autem rei causam hodierna die querimus. **A VE MARIA.**

DUO mihi planè certa sunt, & satis manifesta, Vnũ est Deũ ex se propèssimũ esse ad sui comunicationẽ, plusquã Solẽ ad illuminandũ, terrã ad producendũ, mare ad generandũ: Id petitur ex ratione ejus bonitatis, quæ ex natura sua propèdet ad benefaciendũ: nã de eo dicitur, ejus natura bonitas, & opus misericordia. Hinc existunt in Divinitate comunicationes internæ, ac naturales, idque necessariò: unde Filii productio, & spiratio Spiritus Sancti